

Не забываюць родны кут
На святочнай вечарыне для прадстаўнікоў грамадскіх суполак этнічных беларусаў Кыргызстана знакамітую песню на верш Якуба Коласа выконвала ўраджэнка Віцебска Юлія Руцкая **Стар. 2**

Свято любові не згасе
Стар. 3

Вандруем па Палессі
Шмат цікавага пабачаць пасажыры цеплахода “Белая Русь”. Ён адправіцца ў сваё першае круізнае плаванне ўжо ў красавіку **Стар. 4**

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Каляднае свята ў Кішыніёве

Старажытную традыцыю продкаў шануюць беларусы Малдовы

Прышлі доўгачаканыя Каляды! Свята Новага Сонца, якое мае вельмі даўнюю гісторыю, а таксама свята Нараджэння Божага Сына мы адзначалі ў Малдове ў адпаведнасці з нашымі беларускімі звычаямі.

Якраз 25 снежня прадстаўнікі дыяспары сумесна зладзілі Каляды, каб у святы час быць разам, парадаваць дзяцей і моладзь, а таксама іх бацькоў-беларусаў, якія жывуць у Малдове. Сабраліся мы пад дахам нядаўна адкрытага Беларускага культурнага цэнтра па запрашэнні мецэнаткі Ганны Бабін. (У Малдове прынята рашэнне: прозвішчы не скланяюцца. — **Рэд.**) Сілы згуртавалі чатыры грамадскія суполкі: Беларускі культурны рух Малдовы, Таварыства дружбы і супрацоўніцтва “Малдова—Беларусь”, Беларуская грамада ў Рэспубліцы Малдове і Асацыяцыя беларусаў муніцыпалітэта Кішыніёў “Беларусь”. Нас падтрымала Амбулада Беларусі ў Малдове і СП “Керамін Груп”, таму быў на свяце і прыгожы салодкі стол, былі й навагоднія падарункі для малых беларусаў Малдовы.

Беларуска-малдаўскі этнічны тэатр “Куфар”, што дзейнічае пры Беларускай культурнай руху Малдовы, паказаў святочны спектакль “Каляднае свята”, які йшоў на беларускай і малдаўскай мовах. Дарэчы, такую імпрэзу мы ладзім штогод, старанна да яе рыхтуемся. Бо гэта і захаванне шматфарбнай Каляднай народнай традыцыі, і яе вывучэнне, і пашырэнне. Заадно далучаем беларусаў, у тым ліку і юных, да беларускамоўнай плыні, а яшчэ — умацоўваем дружэлюбны міжкультурны дыялог паміж беларускім і малдаўскім народамі.

Беларускія Каляды ў Малдове — цікавыя і дзецям, і дарослым

Гледачы “Каляднага свята” не толькі ўбачылі, але й паспрабавалі беларускую абрадавую страву — Куццо. А яшчэ перанесліся ў даўнія часы, у горад Батлем, дзе, як пішацца ў свяшчэнных кнігах хрысціян, нарадзіўся Ісус Хрыстос. Тыя, хто прыйшоў на свята, прымалі беларускіх калядоўшчыкаў, пры тым выконвалі капрызы ўпартай Казы: каб яна, прытварыўшыся нямоглаю й нават памерлаю, урэшце ажыла ўсім на радасць. Ну трэба ж ёй абавязкова дагадзіць, бо ў народнай традыцыі беларусаў каза сімвалізуе ўрадлівасць і дабрабыт. “Дзе каза нагою — там жыта капою! Дзе каза рогам — там жыта стогам! Дзе каза хвостом — там жыта кустом! Дзе каза бывае — там шчасце чакае!” —

пра гэта й Калядная песня. Прышоў да гэтых святаў і Зюзя — бог беларускай зімы са сваімі памагатымі Зімой-Завірухай і Марозам. Дадалі яркіх фарбаў у святочныя дзеі дзве маладыя таленавітыя вакалісткі — сёстры Садоўнік. Яны сяброўкі таварыства “Малдова—Беларусь”, у вобразах калядоўшчыкаў спявалі беларускія і малдаўскія Калядныя песні.

Творчыя таленты дэманстравалі малыя беларусы Малдовы: спявалі, танцавалі, вершы чыталі. А мастак Вячаслаў Ігнаценка, які праводзіць заняткі ў студыі выяўленчага мастацтва пры БКЦ ў Малдове, арганізаваў “Зімовы вернісаж” разам са сваімі выхаванцамі. Юным мастакам, заўважу, ад 4 да 12 гадоў.

Каляды беларускія ўжо традыцыйна збіраюць у Кішыніёве вялікую колькасць сяброў. І на гэты раз прыйшло шмат гасцей з Амбулады Беларусі ў Малдове, супляменнікаў з беларускіх суполак, былі й нашы сябры з польскай, рускай, украінскай дыяспары. Па традыцыі “Каляднага свята” ўсе дзеці атрымалі смачныя падарункі, прыгожы стол з пачастункамі, шмат добрых эмоцый і выдатны настрой.

Жадаем усім супляменнікам у Новым годзе здароўя, поспехаў, дабрабыту. Каму цікавы досвед правядзення “Каляднага свята” — выходзьце на сувязь: будзем супрацоўнічаць.

Ганна Мазур, старшыня праўлення Беларускага культурнага руху Малдовы

ВЕСТКІ

Наш агульны поспех

Аўтарскі калектыў рэдакцыі газеты “Голас Радзімы” ўдастоены спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Беларусі дзеячам культуры і мастацтва. Адпаведны Указ падпісаў кіраўнік дзяржавы.

На пачатку года ў краіне, па традыцыі, уручаюць прэстыжныя прэміі “За духоўнае адраджэнне” і спецыяльныя прэміі Прэзідэнта. Кіраўнік дзяржавы штогод асабіста ўзнагароджвае тых людзей, якія робяць краіну больш духоўна багатай.

Па выніках 2016 года прысуджаны пяць прэмій “За духоўнае адраджэнне”. Сярод лаўрэатаў — настаяцель Свята-Елісееўскага Лаўрышаўскага мужчынскага манастыра Навагрудскай епархіі ігумен Яўсеўіч (Канстанцін Цюхлоў), калектыў Рэспубліканскага рэабілітацыйнага цэнтра для дзяцей-інвалідаў, калектыў БДПУ імя Максіма Танка, Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі. Атрымаў прэмію і загадчык кафедры архітэктуры жылых і грамадскіх будынкаў Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта Сяргей Сергачоў, які стварыў адзіную ў сваім родзе кнігу “Народнае дойлідства Беларусі. Гісторыя і сучаснасць”. Праца над ёй вялася адначасова з дзейнасцю аўтара па захаванні аб’ектаў народнага дойлідства, якія маюць гістарычную і мастацкую каштоўнасць.

Па выніках мінулага года прысуджаны і 10 спецыяльных прэмій Прэзідэнта. Сярод яе лаўрэатаў — і аўтарскі калектыў рэдакцыі газеты “Голас Радзімы”. Мы атрымалі прэмію за плённае супрацоўніцтва з суайчыннікамі за мяжой і прафесійнае асвятленне пытанняў міжкультурнага дыялогу ў Беларусі. Таму віншуем і ўсіх пазаштатных аўтараў газеты: гэта наш агульны поспех!

ДА 500-ГОДДЗЯ БЕЛАРУСКАГА КНІГАДРУКАВАННЯ

Загадкі, якія можна разгадаць

У Вільнюсе даследчыкі дзяліліся цікавымі фактамі ды здагадкамі пра віленскі перыяд дзейнасці Францыска Скарыны

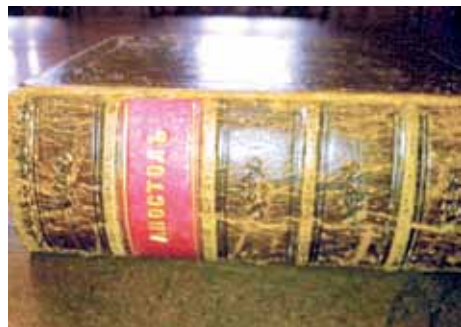
Сёлета будзе шырока адзначана 500-годдзе беларускага кнігадрукавання, і ў гэтай сувязі вартая звярнуць увагу на віленскі перыяд дзейнасці Францыска Скарыны. Як вядома, Францыск Скарына тры гады (1517-1519) напружана працаваў, выдаючы ў Празе 22 кнігі Святога Пісання на старажытнай беларускай мове. Некаму яна сёння падаецца блізкай да рускай, а правільна будзе сказаць:

блізкай да царкоўнаславянскай. І потым беларускі першадрукар пераехаў у тагачасную сталіцу Вялікага Княства Літоўскага, каб наблізіцца да свайго чытача — “праваслаўнага люду посполитого”. І ўжо амаль адразу, не пазней, мяркуючы па святцах, 1522 года, паспеў надрукаваць там рэдкасную для тых часоў “Малую подорожную книжицу”. Прызначалася яна не для богаслужэння пры алтары, а для вандраванняў з малітваю купцоў, ваяроў, дзяржаўных пасланцоў — сёння мы казалі б: для “трэцяга” сааслоўя. А ўслед за тым у Вільні пабачыў дзённае свята “Апостол” (1525).

А што было там у Скарынавым жыцці далей? Няма пакуль пэўнасці... Потым Скарына, мяркуючы па архіўных дакументах, толькі служыў у віленскага біскупа Яна, сына польскага караля Жыгімонта I Старога. Праўда, яшчэ першы і апошні раз у жыцці ажаніўся ён з Маргарытай, удавой дабрадзея свайго віленскага і, магчыма, таксама пражскага кнігадрукавання Адверніка. Атрымаў ад яе Францыск Скарына за чатыры гады да ейнай смерці двух сыноў. Ды яшчэ, ведаем, з’ездзіў у Каралевец (Кёнігсберг, цяперашні Калінінград) да родзіча польскага караля, прускага герцага

Альбрэхта. І пры тым патаемна вывез адтуль у Вільню аднаго друкара і аднаго лекара. І гэта — амаль усё, што вядома сёння даследчыкам пра зробленае першадрукараром за добры дзясятак гадоў...

Пад канец мінулага года мы з калегам ехалі ў Вільнюс, на Скарынаўскія чытанні “Кніжная традыцыя Вялікага Княства Літоўскага”. І ў нас заканамерна ўзнікала пытанні. Ці не замала зроблена за больш чым дзесяць гадоў такім нястомным працаўніком, якім быў наш суродзіч? А што ён рабіў у віленскага біскупа Яна да вяртання ў

“Апостол”. Выданне Ф. Скарыны

Прагу? І навошта быў патрэбны яшчэ адзін друкар, калі ён сам паспяхова справіўся ў Вільні з выданнем і “Малой подорожной книжицы”, і “Апостола”? Адказы на гэтыя ды іншыя пытанні мы спадзяваліся пачуць і асэнсаваць у колішняй нашай супольнай сталіцы Вялікага Княства Літоўскага.

→ **Стар. 3**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Не забываюць родны кут

На святочнай вечарыне для прадстаўнікоў грамадскіх суполак этнічных беларусаў Кыргызстана знакамітую песню на верш Якуба Коласа выконвала ўраджанка Віцебска Юлія Руцкая

Карына Міронава

Як паведамілі ў прэс-службе МЗС Беларусі, на святочнай вечарыне, якая прайшла ў Амбасадзе Беларусі ў Бішкеку, сабраліся актывісты беларускіх суполак “Світанак”, “Крыніца”, аб’яднання “Выпускнікі беларускіх ВНУ ў Кыргызстане”. Амбасадар Віктар Дзенісенка павіншаваў супляменнікаў з Новым 2017 годам і Калядамі, звярнуў увагу на тое, як спрацавалі суполкі дыяспары летась, акрэсліў задачы на перспектыву. З віншаваннямі выступілі кіраўнікі “Світанка” і “Крыніцы” Аляксандр Шут ды Ніна Міронава. Расказала пра дзейнасць і планы на новы год старшыня суполкі “Выпускнікі беларускіх ВНУ ў Кыргызстане” Тамара Джумашава.

Творчым падарункам для ўсіх, хто сабраўся на вечарыне, стала выступленне папулярнай эстраднай спявачкі Кыргызстана Юліі Руцкай. Яна — сябар “Світанку” і Кансультатыва савета па справах беларусаў замежжа пры Міністэрстве замежных спраў Беларусі, кавалер медала Францыска Скарыны.

Сустрэча прайшла ў цёплай сяброўскай атмасферы. Гучалі беларускія песні, дэманстраваліся відэафільмы пра родную Беларусь.

А ў Амбасадзе Беларусі распавялі: нядаўна спявачцы Юліі Руцкай прысвоена ганаровае званне “Заслужаны артыст Кыргызкай Рэспублікі”. Адпаведны ўказ Прэзідэнт Алмазбек Атамбаеў падпісаў 31 снежня 2016 года. Адзначана супляменніца за асаблівы ўнёсак у захаванне і развіццё гістарычнай і культурнай спадчыны кыргызскага народа,

Ураджанка Віцебска спявачка Юлія Руцкая стала Заслужанай артысткай Кыргызстана

падрыхтоўку, арганізацыю і правядзенне Сусветных гульняў качэўнікаў, мерапрыемстваў, прысвечаных 100-годдзю нацыянальна-вызваленчага паўстання і трагічных падзей 1916 года, а таксама за вялікія дасягненні ў прафесійнай дзейнасці па выніках Года гісторыі ды культуры.

Дарэчы, Юлія Руцкая — сябра і нашай газеты. Мы сустраліся з ёй пад час I і II Фэстаў мастацтваў беларусаў свету (“Надыхацца паветрам Айчыны”, ГР №37, 2.10.2014), пасяджэнняў Кансультатыва савета па справах беларусаў замежжа пры МЗС Беларусі (“Ёсць падтрымка — будзем працаваць”, ГР №36,

22.09.2016). Віншваем Юлію з высокім званнем! Жадаем далейшых творчых поспехаў ды шырокай гастрольнай геаграфіі. Хацелася б, каб у спісе яе “гастрольных краін” Беларусь заўсёды займала першыя пазіцыі.

Нагадаем: нарадзілася Юлія ў Віцебску. Бацьку, Сяргея Барысавіча, перавялі працаваць у Кыргызстан, калі дзяўчыцы было пяць год. І ўдалечыні ад Бацькаўшчыны сям’я Руцкіх засталася жыць на доўга. Сяргей Руцкі быў намеснікам міністра, затым міністрам лёгкай прамысловасці, а пасля — Амбасадарам Беларусі ў Бішкеку. Маці, Святлана Іванаўна, выкладае ў музычнай школе па класе

фартэпіяна.

Юлія Руцкая прадстаўляе Кыргызстан на міжнародным узроўні, яна — дыпламант шматлікіх вакальных конкурсаў краін СНД і Балты. Спявачка вядомая за межамі сваёй другой радзімы, а ў Беларусі яе лічаць сваёй і запрашаюць на канцэрты. У яе рэпертуары ёсць і беларускія песні, а “Мой родны кут” (музыка Ігара Лучанка на словы Якуба Коласа) Юлія выконвае на кожным са сваіх сольных канцэртаў.

Біяграфія Ю. Руцкай уключана ў энцыклапедыю “Кто есть кто в мире 2012” Маркіса (ЗША) і ў “2000 выдаюцца людзей 2012” (Вялікабрытанія).

СТАСУНКИ

Грузінскі “Уладар”

На беларускай выставе ў Грузіі можна было знайсці шмат чаго: ад трактароў да лёну і смачнай бульбы

На некалькі дзён тбіліскі выставачны цэнтр “Expo Georgia” ператварыўся ў мініяцюрную Беларусь: айчыныя вытворцы прадставілі на суд грузінскага спажываўца лепшыя ўзоры прадукцыі. У Нацыянальнай выставе Беларусі ў Грузіі паўдзельнічала больш за 140 кампаній.

Выставу адкрылі прэм’ер-міністр Грузіі Георгій Квірыкашвілі і віцэ-прэм’ер Беларусі Міхаіл Русы. “Я не памятаю такой маштабнай экспазіцыі ў Грузіі з якой іншай краіны, — казаў Георгій Квірыкашвілі. — Думаю, хутка мы павысім гандлёвы абарот паміж Беларуссю і Грузіяй да 200 мільёнаў даляраў”. У сваю чаргу Міхаіл Русы адзначыў: “Нашы эканомікі добра дапаўняюць адна другую. Мы рады ў Грузіі мець сяброў, якія ў любым кірунку нас падтрымліваюць”. А Міхаіл Мятлікаў, які незадоўга да правядзення выставы быў прызначаны Надзвычайным і Паўнамоцным паслом Беларусі ў Грузіі, дадаў: “Тут прадстаўлены розныя сектары эканомікі: сельгасмашынабу-

даванне, навуковыя распрацоўкі, прадукцыя фармацэўтыкі. Ёсць прадукты харчавання: малочная і мясная прадукцыя, сыры”. Найбольшую цікавасць наведнікаў якрэз і выклікаў павільён з харчовымі прадуктамі: ахвочых паспрабаваць і набыць беларускія каўбасы, малочную прадукцыю, бакалею, прысмакі, хлеба-булачныя вырабы прыйшло шмат.

Не меншай увагай карысталіся стэнды прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці, вытворцаў спажывецкіх тавараў. Ля вырабаў з лёну, каля адзення, абутку, галантарэі, касметыкі, парфумерыі, гадзіннікаў, бытавой хіміі, панчошна-шкарпэткавых вырабаў было шматлюдна. Дарэчы, набыць прадукцыю можна было толькі ў апошні дзень працы выставы, і для многіх гэта стала падставай, каб прыйсці яшчэ раз. А людзей бізнесу больш цікавілі прадпрыемствы машынабудавання, прамысловага абсталявання, сельскай гаспадаркі, будматэрыялаў, нафтахімічнай галіны, дрэваапрацоўкі, транспарту і лагістыкі, інфармацыйных тэхналогій і тэлекамунацый. Пад адкрытым небам каля аднаго з павільёнаў

На беларускай выставе ў Тбілісі заключана шмат дамоў

разгарнулася выстава беларускай сельгастэхнікі, прычым адпраўляць прадстаўленыя ўзоры назад у Беларусь не давялося: іх набылі грузінскія кампаніі. Наведнікі пабачылі і першыя беларуска-грузінскія трактары, сабраныя ў Грузіі.

Былі прадстаўлены і тэхналагічныя распрацоўкі. Так, кампанія SIS GROUP INTERNATIONAL з 2010 года рэалізуе міжнародны праект па будаўніцтве, рэабілітацыі і рэканструкцыі грузінскага ўчастка чыгункі Баку—Тбілісі—Карс. Беларускія і грузінскія спецыялісты разам працуюць па забеспячэнні радыё- і аператыўна-тэхналагічнай сувязі, пабудове сістэмы перадачы дадзеных, а таксама па ўкладцы шкловалаконнага кабеля на ўчастку. Кампанія развівае пра-

екты і ў галіне сельскай гаспадаркі, і на экспазіцыі была прадстаўлена бульба беларускіх гатункаў “Уладар” і “Маніфест”, вырашчаная ў Грузіі.

Пад час выставы прайшоў беларуска-грузінскі бізнес-форум: удзельнікі шукалі шляхі для пераадолення праблем, што перашкаджаюць росту тавараабароту паміж дзвюма краінамі. На працягу ўсіх чатырох дзён працы выставы яе гасцей і ўдзельнікаў радаваў песнямі і танцамі ансамбль беларускай песні “Церніца”. І дзяўчаты ў нацыянальных строях частавалі наведнікаў рознымі прысмакамі, у тым ліку беларускім салам і каўбасой.

Вольга Градзінар, сябра суполкі “Беларускія сябры”, рэдактар сайта <http://tatuli.by/>, г. Тбілісі, Грузія

ВЕСТКІ

Навуковы падыход

У Варшаўскім універсітэце прайшла Міжнародная навуковая канферэнцыя “Польска-беларускія літаратурныя, моўныя і культурныя сувязі. 60-годдзе Кафедры беларусістыкі Варшаўскага ўніверсітэта”.

Сярод асноўных тэм дакладчыкаў большую частку займалі пытанні, якія датычылі праблем і навуковых поглядаў на літаратурныя, моўныя і культурныя сувязі Польшчы і Беларусі. Актывна абмяркоўвалі выступоўцы досвед супрацоўніцтва ВНУ абедзвюх краін, новыя перспектывы праекты развіцця ўзаемадзеяння ў галіне адукацыі, магчымыя тэмы сумесных навуковых даследаванняў.

Святочны вечар у Ашдодзе

20 год таму было ўтворана Ашдодскае аддзяленне Агульнаізраільскага аб’яднання выхадцаў з Беларусі — найбуйнейшае з рэгіянальных падраздзяленняў беларускага зямляцтва ў Ізраілі. Да юбілею суполкі прайшоў святочны вечар.

Да ўдзельнікаў мерапрыемства звярнуліся Міністр аліі ды абсорбцыі Ізраіля С. Ландвер, віцэ-мэр Ашдоду Б. Гітэрман, старшыня Агульнаізраільскага аб’яднання выхадцаў з Беларусі М. Альшанскі. За шматгадовае плённае супрацоўніцтва і асабісты ўклад у развіццё дружалюбных беларуска-ізраільскіх стасункаў кіраўнік Ашдодскага аддзялення Агульнаізраільскага аб’яднання выхадцаў з Беларусі І. Цфасман адзначаны падзякай Амбасады Беларусі.

На канцэрце выступілі вядомыя ізраільскія выканаўцы, сярод якіх былі і ўрадженцы Беларусі.

Беларусь — Аўстрыя: працяг супрацоўніцтва

На пасяджэнні Аўстрыйска-Беларускага таварыства абмяркоўвалі вынікі дзейнасці арганізацыі за мінулы год. З прывітаннем да ўдзельнікаў сходу звярнуўся Часовы павераны ў справах Беларусі ў Аўстрыі А. Шупляк. Дыпламат павіншаваў кіраўніцтва і членаў АБТ з дзесяцігоддзем таварыства, а таксама выказаў удзячнасць за намаганні, скіраваныя на развіццё беларуска-аўстрыйскіх стасункаў у розных галінах.

Напрыканцы пасяджэння прайшоў канцэрт беларускага харавога калектыву “Белая Русія” ў суправаджэнні цымбалістак — вучаніц мінскіх музычных школ.

Цікавасць да навучання

У Вільнюсе прайшло пасяджэнне сумеснай кансультацыйнай камісіі Міністэрства адукацыі Беларусі ды Міністэрства адукацыі і навукі Літвы. Сярод іншых разглядаліся пытанні аб дзейнасці Беларускай гімназіі імя Францішка Скарыны ў Вільнюсе і школах з літоўскай мовай навучання ў беларускіх вёсках Пялясы і Рымдзюны. Беларускае дэлегацыя наведвала Гімназію імя Францішка Скарыны, сустрэлася там з педагогічным калектывам, азнаёмілася з адукацыйна-выхаваўчым працэсам.

Скарбы з Бацькаўшчыны

У Амбасадзе Беларусі ў Бельгі адкрылася выстава Аляксандра Аляксеева і Алега Лукашэвіча “Спадчына Беларусі”. У цырымоніі адкрыцця прынялі ўдзел прадстаўнікі акрэдытаваных у Бельгіі дыпламатычных беларускіх дыяспары. Выставу можна будзе наведаць да канца лютага.

ДА 500-ГОДДЗЯ БЕЛАРУСКАГА КНІГАДРУКАВАННЯ

Загадкі, якія можна разгадаць

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Міжнароднае свята, фармальна прысвечанае 525-годдзю заснавання першай друкарні на беларускалітоўскіх землях, у Вільні, а фактычна, па большасці ўдзельнікаў і дакладаў, звязанае яшчэ з хуткім 500-годдзем беларускага кнігадрукавання, пачалося з супольнага ўскладання кветак ля мемарыяльнай дошкі на доме 34-м па вуліцы Дзіджойі (Вялікай). Вуліца злучала й злучае цяпер Гару Гедзіміна, ягоны замак ля падножжа і Катэдральную плошчу са значна пазней узведзенымі ратушай і Вострай брамай. Пасля ўсе ўдзельнікі чытанняў накіраваліся па той жа Вялікай, а далей Універсітэцкай вуліцах у бібліятэку першага ў ВКЛ універсітэта. Нам там паказалі, нават можна было пагартыць адно з аўтэнтчных выданняў Скарыны (гл. здымак). Потым глядзелі на старую частку горада, скарынаўскія шляхі, з высокай вежы ўніверсітэцкага касцёла ў імя Святога Яна. У ім, дарэчы, музіцыраваў на аргане другі наш славуты зямляк — польскі і беларускі кампазітар Станіслаў Манюшка: праз два гады будзем адзначаць яго супольны круглы юбілей, 200-годдзе з дня нараджэння на Міншчыне. А вечар таго ж дня мы правялі на сумеснай беларускай імшы памяці Францыска Скарыны ў касцёле Святога апостала Барталамея. Храм — на вуліцы Ужупё (Зарэчнай), якая выходзіць на Полацкі тракт, у бок радзімы беларускага і ўсходнеславянскага першадрукара. Мяркую, па тым гасцінцы ён, пэўна ж, не раз уязджаў у сталіцу ВКЛ і выезджаў з яе.

Францыск Скарына

Наступны ж дзень, навуковых пасяджэнняў, правялі мы ў гістарычным Публічным доме “Клуб пісьменнікаў”. Распачаўся ён музычным прывітаннем, уступнымі словамі прадстаўнікоў руплівых арганізатараў “Скарынаўскіх чытанняў”: Амбулады Беларусі ў Літве, Вільнюскага гарадскога самаўпраўлення і асноўнага арганізатара — Беларускага клуба “Сябрына”. Старшыню ў клубе Валянцін Стэх, яго паплечнікі — кіраўнікі Інстытута літоўскай мовы і Асацыяцыі беларусістаў Літвы.

Даклад “Русінская Біблія” і яе сучаснікі — найбольш раннія выданні Літвы ў навуковым блоку чытанняў зрабіў доктар гуманітарных навук, дацэнт Сігітас Нарбутас (Вільнюс). Слова “русіны” ён традыцыйна ўжываў як вызначэнне для продкаў сённяшніх беларусаў і ўкраінцаў: каб не блытаць іх з сучаснымі рускімі, а тагачаснымі

маскавітамі. Дарэчы, успомнім: такое вызначэнне ўжываў для сябе ў час экзаменаў у Падуанскім універсітэце і сам Скарына, а потым і Карл Маркс...

Затым эстафету з рук аднаго з гаспадароў чытанняў пераняў беларускі навуковец з літоўскім прозвішчам: доктар філалагічных навук, прафесар Адам Мальдзіс. Мінчанін разгледзеў некалькі загадак і сваіх версій адгадак з віленскага перыяду жыцця і дзейнасці Францыска Скарыны. Асноўная з іх: што рабіў ён не менш чатырох гадоў, служачы ў віленскага біскупа Яна, гарачага патрыёта ВКЛ? Дакладчык прывёў новыя важкія аргументы, што менавіта Скарына, які добра ведаў “правы боскія і правы чалавечыя”, і быў асноўным аўтарам Першага Статута ВКЛ 1529 года, які яшчэ называюць Першай еўрапейскай канстытуцыяй. Бо іншай такой адукаванай і кваліфікаванай у

Помнік першадрукару ў Вільнюсе

юриспрудэнцыі асобы, як Скарына, у тагачасным ВКЛ проста не было. А другога друкара Скарына патаемна вывез з Каралёўца ў 1530-м, па ўсёй бачнасці, якраз для выдання Першага Статута. Толькі не ўдалося тое зрабіць з-за праследаванняў прускага герцага. У выніку Статут застаўся на стагоддзі ў рукапісе... Хто ведае: калі б выйшаў тады, то можа па-іншаму склалася б і наша гісторыя... Тыя здагадкі дакладчыка былі сустрэты апладысмантамі. А пацвердзіць гіпотэзу будзе лёгка, калі да юбілею лінгвісты параўнаюць старабеларускую мову прадмоў і пасляслоўяў Скарыны да перакладаў Бібліі са старабеларускай жа мовай некаторых, арыгінальных частак Збору законаў 1529 года. І тады, варта спадзявацца, акажацца: 1525-29 гады не былі геніем змарнаваны.

“Тройцу” на першым пасяджэнні Скарынаўскіх чытанняў у Вільнюсе

завяршыў даклад маскоўскага навукоўца і гандляра-практыка Рамана Лізагубава “Кнігі кірылічнага друку XVI-XVIII стагоддзяў ВКЛ на антыкварна-букіністычным рынку Расіі”. Дакладчык засведчыў: віленскія выданні Мамонічаў ды іх паслядоўнікаў былі папулярнымі ў Маскве, гарадах Паволжа.

Даклады навукоўцаў з Вільнюса і Каўнаса, Полацка і Прагі, якія прагучалі на чытаннях, увойдуць у выданне, якое рыхтуецца Беларускам клубам “Сябрына”. Будзем спадзявацца, што два навуковыя форумны, якія сёлета рыхтуюцца (у Полацку 6 жніўня і на пачатку верасня), будуць таксама плённымі.

А цяпер варта і ўсім нам падумаць: як лепш адзначыць 500-гадовы юбілей беларускага кнігадрукавання. Да якога застаецца ўжо няшмат часу.

Мікалай Люцко, удзельнік чытанняў

СПАДЧЫНА

Святло любові не згасае

Людміла Малей

Гістарычны салон у мінскім Чырвоным Касцёле прысвячаўся памяці палітычнага, грамадскага і культурнага дзеяча Беларусі Эдварда Вайніловіча

У Белай зале касцёла сабралася шмат людзей: каб ушанаваць памяць пра фундатора храма, Слугу Божага — так называюць Эдварда Вайніловіча ў сувязі з пачаткам працэсу яго беатыфікацыі. Арганізатарам мерапрыемства выступіла Мінскае згуртаванне нашчадкаў шляхты і дваранства.

Спачатку выступалі выхаванцы Дзіцячай музычнай школы №10 імя Яўгена Глебава, лаўрэаты прэстыжных рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў. Старшыня праўлення Беларускага рэспубліканскага грамадскага аб’яднання калекцыянераў Іосіф Суднік прадставіў выставу цікавых дакументаў, манет, іншых рарытэтаў, прысвечаных Эдварду Вайніловічу і яго часу. Пачэснае месца мае ў калекцыі герб вядомага шляхецкага роду Вайніловічаў “Сыракомля”. Род мае больш за 400 гадоў радаводнай гісторыі, звязаны роднасцю са слупкімі князямі Амелькавічамі, нясвіжскімі Радзівіламі, грушаўскімі (з-пад Ляхавіч) Рэйтанами ды мінскімі Ваньковічамі.

Сярод экспанатаў — здымкі сям’і, грошы Германіі 1914-18 гадоў і расійскія перыяду Часовага ўрада 1917 года, Псалтыр 1858 года, беларускі каляндар на 1913 год. У раздзеле выставы “Князі і шляхта на манетах Беларусі” побач з манетами — гербы знакамітых людзей: Еўфрасіні Полацкай, Софі Гальшанскай, Льва Сапегі, Сымона Буднага, Напалеона Орды, іншых.

У зале былі ганаровыя госці з Латвіі, Польшчы, Італіі. Кандыдат гістарычных навук, дацэнт Уладзімір Пуцік прынес шэраг кніг і распавёў пра жыццёвы шлях Эдварда Вайніловіча. Прафесар Адам Мальдзіс не змог быць на імпрэзе, але перадаў ліст-зварот да ўдзельнікаў салона, у якім адзначыў вялікі ўклад Эдварда Вайніловіча ў эканамічнае і культурнае развіццё Мінскага краю, у набыццё Беларускаму дзяржаўнасці. Прыехала на імпрэзу з Капыльшчыны сям’я Валянціны Ляшко: па ініцыятыве гэтых людзей добраўпарадкавана месца родавога пахавання Вайніловічаў. Гэтыя капляне ўклалі свае сродкі ў аднаўленне Кургана памяці роду Слугі Божага Эдварда Вайніловіча ў вёсцы Савічы: там нарадзіўся рэфарматар Мінскага краю. Цяпер у Савічах узвышаюцца побач праваслаўны і каталіцкі крыжы — як сімвал імкнення да адзінства хрысціян. На граніце высечаны ро-

давы герб і надпіс “Так хацеў Бог”. Тое месца асвяціў Мітрапаліт Тадэвуш Кандрусевіч. Усе жыццё Эдварда Вайніловіча, які спрыяў будаўніцтву сінагогі, пабудоваў чудаўны каталіцкі касцёл і велічную праваслаўную царкву, сведчыць пра магчымасць міжрэлігійнага дыялогу. У гісторыі

Выступае Ігар Чакалаў-Шыдлоўскі

цяжка знайсці яшчэ такую асобу, якая б клапацілася пра будаўніцтва храмаў для людзей розных веравызнанняў.

Дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага Сходу Рэспублікі Беларусь, намеснік старшыні Мінскага згуртавання нашчадкаў шляхты і два-

Удзельнікі гістарычнага салона

не была спалучана з “простым народам”. Прадстаўнікі шляхты пралівалі кроў і паміралі за дзяржаву ў войнах, яны ўтваралі жыццяздольную структуру грамадства. Пасля рэвалюцыі, у 20-я гады, шляхта знішчалася, нават згадваць пра шляхецкія карані было небяспечна. Цяпер даведацца пра карані свайго роду імкнучца многія, гэта прыкмета культурнасці, інтэлігентнасці чалавека. Гэта і аснова патрыятычнага выхавання, таму згуртаванне скіроўвае ўвагу на вывучэнне гісторыі, культуры роднай зямлі. Лозунг сучасных беларускіх шляхціцаў такі: “Служу Айчыне, адказваю перад Богам”. Шэрагу з іх у Белай зале былі ўручаны ганаровыя дыпломы за ўклад у аднаўленне духоўных шляхецкіх традыцый.

У салоне прынялі ўдзел рыцарскія клубы і хор Чырвонага Касцёла “Голас душы” — у яго выкананні гучалі творы “Магутны Божа”, “Багародзіца”, “Аве Марыя” ды іншыя.

ранства Анатоля Хішчанка распавёў пра гісторыю суполкі, а яе старшыня Ігар Чакалаў-Шыдлоўскі казаў пра важную ролю шляхты ў кансалідацыі грамадства. Нідзе больш, як на тэрыторыі ранейшай Беларусі, шляхта не была такою шматлікаю, так моцна

РОДНЫ БЕРАГ

Вандруем па Палессі

Шмат цікавага пабачаць пасажыры цеплахода “Белая Русь”. Ён адправіцца ў сваё першае круізнае плаванне ўжо ў красавіку

Іна Ганчаровіч

Ніхто не скажа, колькі дакладна месцаў для камфортнага адпачынку ёсць у Беларусі. Бо іх — вельмі шмат, на любы густ, настрой і кашалёк. Неяк ад вялікага аматара вандровак з замежжа пачула: “Калі ў іншых краінах я больш падобны да вандроўнага купца, які шукае турыстычныя “пярліны”, то ў вашай краіне іх і шукаць не трэба. З любога месца сеў у машыну, праехаў пару кіламетраў — і абавязкова пабачыш нешта, што мае культурную ці гістарычную каштоўнасць”. А ўвесну можна будзе й паплыць на цеплаходзе, пабачыць цэлы россып сапраўдных скарбаў прыроды і самабытнай культуры. Новы водны турмаршрут пройдзе па адным з найстарэйшых суднаходных каналаў на тэрыторыі Беларусі. Як ствараўся цеплаход, што будзе ў праграме падарожжа — пра тое мне раскажаў намеснік гендырэктара па эканоміцы прадпрыемства “Днепра-Бугскі водны шлях” Сяргей Зубко.

“Белая Русь” — гэта першы і пакуль адзіны круізны цеплаход, пабудаваны ў Беларусі. Ствараўся на аснове тэхнічнага судна АС-2. Прыйшлося, праўда, надтачыць нос і дабудавать верхнюю палубу. Атрымаўся ўтульны трохпалубавы гатэль з рэстаранам, магазінам і спецыяльнай для купання прама з борта. Там 16 кают, з іх дзве класа “люкс”, названыя ў гонар Песняроў: “Якуб Колас” і “Янка Купала”. “Мы пастараліся прынесці ў

інтэр’ер люкс-кают беларускія матывы, — распавядае Сяргей Зубко. — Выкарысталі фрагменты і беларускага арнаменту, партрэты класікаў, урыўкі з іх вершаў, можна будзе пагартыць кнігі творцаў”. На борце судна, якое будзе працаваць па сістэме “усё ўключана”, могуць адначасова падарожнічаць амаль 40 пасажыраў. Арганізатары тура абяцаюць: умовамі пражывання і кухняй будуць задаволены ўсе. У меню ўключаны розныя стравы, у тым ліку і традыцыйныя беларускія, прыгатаваныя па старадаўніх рэцэптах, большасць з якіх характэрныя для Палесся.

Турмаршрут “Пярліны Палесся” разлічаны на восем дзён. Пройдзе па рацэ Буг, Днепраўска-Бугскім канале і па Прыпяці. Старт — у Брэсце, а заканчваецца падарожжа ў Мазыры: 550 кіламетраў. Праграма будзе насычанай. “Маршрут — абсалютна новы, пракладзены ўдалечыні ад ужо вядомых, — удакладняе Сяргей Зубко. — Пройдзе па дзівосным краі, які здаўна лічыцца калыскай усходняга славянства. Вандроўнікі пабачаць неверагодна прыгожую прыроду Палесся, пазнаёмяцца з культурай рэгіёну, на карце якога шмат белых плям, дзе нашы біёлагі, археолагі, этнографы не перастаюць рабіць адкрыцці”.

Рухацца цеплаход будзе ў асноўным ноччу. Днём турысты змогуць сыходзіць на бераг, знаёміцца з выдатнымі мясцінамі Брэста, Кобрына, Пінска, Турава, Мазыра. Прадугледжаны і два аўтобусныя падарожжы. Адно — у самую заможную вёску

Вандроўка на цеплаходзе — гэта рэальнасць

Палеская дуброва ў паўнаводдзе

Палесся Моталь, у кажуках з якой за савецкім часам фарсіла партыйная вярхушка СССР, і ў вёску Дастоева, з якой бярэ пачатак род Дастаеўскіх. Продкі знакамітага пісьменніка Фёдора Міхайлавіча Дастаеўскага па бацькоўскай лініі жылі там амаль тры стагоддзі, сам жа ён там ніколі не быў. У гады яго жыцця сядзіба ў Дастоева належала іншым гаспадарам: сваякам знакамітага і надзвычай таленавітага беларускага культурнага дзеяча Напалеона Орды.

І сам Днепраўска-Бугскі канал, працягласцю ў 244 кіламетры, мае цікавую гісторыю. Пабудаваны ў 1775–83 гадах па ініцыятыве гетмана Вялікага Княства Літоўскага Казіміра Агінскага і пінскага судзі Матэюша Бутрымовіча на тэрыторыі Палесся. Канал раней меў вялікае эканамічнае і стратэгічнае значэнне, бо злучае Балтыйскае і Чорнае мора. Каралеўскім яго сталі называць у гонар караля Рэчы Паспалітай

Станіслава Аўгуста Панятоўскага, які афіцыйна адкрыў суднаходства на канале, праплыўшы па ім са сватай у 40 чалавек на выдзеўбаным з аднаго дубовага ствала судне.

Праграма вандроўкі, дадае Сяргей Дубко, распісана да дробязяў. Кожны дзень турыстаў будзе насычаны прыемнымі ўражаннямі, сустрэчамі. Дарэчы, удзел у арганізацыі рачнога ваяжу і ў распрацоўцы праграмы прыняла расійская турфірма з вялікім досведам падобных тураў “Ника” з Санкт-Пецярбурга. Першы рэйс круізу “Пярліны Палесся” на цеплаходзе “Белая Русь” пачнецца 29 красавіка. Шмат пуцёвак на 2017 год прададзена, у асноўным купляюць іх расійскія турысты. Чатыры поўныя рэйсы забраніраваны швейцарскай і французкай туркампаніямі. А больш падрабязную інфармацыю пра вандроўкі на цеплаходзе “Белая Русь” можна знайсці ў інтэрнэце.

ВЕСТКІ

Запрашае Опера

Рыгор Арэшка

У зімовую пару багатае на падзеі жыццё віруе ў Вялікім тэатры Беларусі

Яшчэ на пачатку снежня ладзілася прэс-канферэнцыя, прысвечаная III Мінскаму міжнароднаму Каляднаму конкурсу вакалістаў. Як паведаміў тады гендырэктар Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь Уладзімір Грыдзюшка, заяўкі на ўдзел у ім падалі 120 выканаўцаў з 16 краін. Уладзімір Паўлавіч традыцыйны і ўзначальвае журы конкурсу. Спачатку з усіх канкурсантаў адабралі трыццаць, потым сярод іх вызначалі пераможцаў. У галасаванні пасля выступленняў артыстаў на вялікай сцэне паўдзельнічалі глядачы: прыз іх сімпатый атрымала спявачка з Беларусі Маргарыта Ляўчук. Лаўрэатам другой прэміі стаў наш Аляксандр Міхнюк. А Гран-пры атрымаў таленавіты спявак з Арменіі Тыгран Аганян.

А з 14 па 20 снежня на сцэне Вялікага тэатра праходзіў Мінскі міжнародны Калядны оперны форум. Былі яркія прэм’еры, новыя імёны, ішлі лепшыя спектаклі з рэпетыруру тэатра. Дарэчы, падобнае свята класічнага мастацтва прайшло ў Вялікім тэатры ужо ў сёмы раз. І завяршыўся форум вялікім гала-канцэртам з удзелам зорак сусветнай оперы.

Перад Новым годам стала вядома: у праекце “Вялікая опера” тэлеканала “Россия. Культура” трэцяе месца заняў спявак Вялікага тэатра Беларусі Юры Гарадзецкі. У 2014-м, нагадаем, трэцім быў там Ілья Сільчукоў — таксама з Мінска. Так што опернае беларускае мастацтва застаецца на вышыні!

Далучае да прыгожага Вялікі тэатр і юную аўдыторыю. У прыватнасці, там нядаўна завяршыўся традыцыйны конкурс “Навагодняя тэатральная цацка”, у якім паўдзельнічала 120 сем’яў з розных куткоў Беларусі. Яны прыслалі на конкурс больш за 90 цацак! А ў перадсвяточны дзень, 6 студзеня, перад спектаклем “Жар-птушка” ў тэатры аб’явілі пераможцаў.

А ЯК У ВАС?

Спявай, “Купалінка”!

Іван Ждановіч

Летась у Тальяці беларуская суполка “Нёман” папоўнілася за кошт юных артыстаў

Актывісты ў беларускіх суполках ведаюць: няма ў іх будучыні без абнаўлення. Аднак як моладзь у суполкі завабіць? Любы досвед карысны. Заслугоўвае ўвагі й тое, што адбываецца апошнім часам у расійскім горадзе Тальяці.

Неяк увосень Людміла Дзёміна, якая ўзначальвае Беларускаю мясцовую нацыянальна-культурную аўтаномію “Нёман” гарадской акругі Тальяці, даслала ў рэдакцыю здымкі з канцэрта “Шчасця вашаму дому!”. На сцэне ў прыгожых беларускіх строях — маладыя хлопцы й дзяўчаты. “Зусім новая “Купалінка”, — напісалі мы ў адказ. — І ўсе беларусы?”. Як вядома, Людміла Дзёміна і Сяргей

Шылкін — нашы актыўныя пазаштатныя аўтары. Інфармуюць пра справы ў суполцы “Нёман”, у Аўтаградзе, які з-за праблем на аўтавытворчасці перажывае цяпер не лепшыя часы. Дзякуючы ім збольшага пра беларускае жыццё ў Тальяці ведаюць і нашы чытачы. І ў чарговым пісьме Людміла Дзёміна паведаміла: не ўсе маладыя артысты з беларускімі родавымі каранямі, аднак жывы інтарэс да беларускай культуры яны маюць. А таленавітай моладзі ў суполку шлях заўсёды адкрыты.

Вітаем цябе, племя маладое! Калі ласка ў нашу вялікую беларускую сям’ю! Дарэчы, у самой Беларусі цяпер дружна жывуць прадстаўнікі каля 140 нацый і народнасцяў. Здрава, што ў Тальяці актывісты суполкі змаглі так арганізаваць дзейнасць, што пацягнуліся ў яе і прадстаўнікі іншых нацыянальнасцяў. Вядома ж, праўляюць адкрытасць і дужалюб-

На гурт “Купалінка” з Тальяці прыемна паглядзець

насць — гэта вельмі па-беларуску! Ну не правяраць жа радаводы ў тых, каго прывабіць беларуская культура. Усім на гэтай ніве хопіць і месца, і працы, і славы. Згадаем: і стваральнік “Песняроў” Уладзімір Мулявін — ураджэнец Свядлоўска, цяперашняга Екацярынбурга. А ў народным самадзейным калектыве “Журавачка” курганскай суполкі “Батькавічана” беларускія песні чужоюна спявае рускі Уладзімір Лушнікаў з жонкаю Нінай. Прыклады

можна доўжыць, і сталья чытачы “Голасу Радзімы” іх ведаюць. Мы б нават рэкамендавалі беларусам у гарадах замежжа, дзе па нейкіх прычынах беларуская дыспара малалікая ці не вельмі актыўная, ствараць клубы сяброўства: беларуска-расійскага, беларуска-ўкраінскага і гэтак далей. Хай пашыраецца кола сяброў Беларусі, у тым ліку і за кошт людзей іншых нацыянальнасцяў.

...Стары год артысты тальяцінскіх творчых гуртоў “Купалінка” і “Зорачкі”

праводзілі разам: па ініцыятыве, пэўна ж, Людмілы Дзёмінай. На фота, дасланым у рэдакцыю, бачны на святочным стале сокі, печыва, цукеркі, яблыкі, бананы, мандарыны... Яшчэ на здымку — прыгожыя твары, і Людміла Дзёміна сярод іх, і вялікія тканы дыван з выявай святой Еўфрасінні Полацкай на сцяне за імі.

Цяпер у тальяцінцаў з суполкі “Нёман” ідуць рэпетыцыі: рыхтуюць новую праграму, у якой будзе больш за 20 песень. Паспехаў вам, сябры!